

Streszczenie

**OCENA REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH JEDNOSTEK
SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO (JST) W ZAKRESIE
ZASPOKAJANIA ZBIOROWYCH POTRZEB WSPÓLNOTY
ODNOSZĄCYCH SIĘ DO SPRAW KULTURY FIZYCZNEJ
I TURYSTYKI, W TYM TERENÓW REKREACYJNYCH
I URZĄDZEŃ SPORTOWYCH**

Wprowadzenie

Cel badania

Celem badania była ocena realizacji zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego (jst) w zakresie zaspokajania zbiorowych potrzeb wspólnoty odnoszących się do spraw kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych.

Metodyka

Badanie zostało przeprowadzone w czterech modułach. Pierwszym z nich była analiza desk research, która obejmowała m.in. analizę ustaw dotyczących kultury fizycznej jak również analizę danych Głównego Urzędu Statystycznego w zakresie wydatków w dziale 926 - kultura fizyczna. Moduł ten został uzupełniony poprzez badania ilościowe zrealizowane techniką CAWI wśród gmin, powiatów oraz województw. Moduł: Analiza jakościowa¹ oparty został na dwóch metodach badawczych. Pierwszą z nich było studium przypadku, które przeprowadzono na 32 jednostkach samorządu terytorialnego. Drugą natomiast, indywidualny wywiad pogłębiony, który zrealizowano w tych samych jst co studium przypadku. Ostatnim elementem badania była ocena jakości działań jst przez Polaków.

Opis wyników badania Moduł: Badanie ilościowe, Desk research Województwa

W ramach badania ilościowego udział wzięło 15 przedstawicieli urzędów marszałkowskich. Najczęściej podejmowanymi działaniami z zakresu kultury fizycznej realizowanymi przez urzędy marszałkowskie to udzielanie dotacji celowych na organizowanie i prowadzenie procesu szkolenia i współzawodnictwa w sporcie w województwie oraz kontrolowanie prawidłowości realizacji zadań w zakresie przyznanych dotacji celowych. Natomiast opracowywanie i realizacja wieloletniego programu rozwoju bazy sportowej jest najrzadszą formą realizacji zadań. Jednocześnie, zdecydowana większość działań podejmowana jest we własnym zakresie. Urzędy marszałkowskie deklarują, iż najczęściej zlecają innym podmiotom zadania z zakresu udzielania dotacji celowych na organizowanie i prowadzenie procesu szkolenia i współzawodnictwa w sporcie w województwie oraz na kontrolowanie prawidłowości realizacji zadań w zakresie przyznanych dotacji celowych. Niemal wszystkie z badanych województw realizują aktualną strategię rozwoju natomiast tylko dwa województwa - strategię rozwoju sportu. W toku badania dowiedziono, że znaczna większość urzędów

¹ Pełną analizę jakościową zaprezentowano w załączniku nr 1 do raportu końcowego

marszałkowskich prowadzi monitoring dokumentów strategicznych rozwoju województwa, a w obszarze sportu podjęty się tego trzy województwa. W przypadku strategii rozwoju sportu taki monitoring prowadzony jest najczęściej co dwa lata natomiast w aktualnej strategii - raz do roku. Rada Sportu jest organem inicjującym i opiniodawczym - powołano ją w czterech województwach a do jej głównych zadań należy opiniowanie budżetu w części dotyczącej kultury fizycznej. Infrastruktura sportowa jest dobrze rozwinięta co można wywnioskować na podstawie obiektów znajdujących się na terenie województw oraz zadowoleniu uczestników badania jakościowego. Urzędy marszałkowskie są zgodne co do tego, że bez środków własnych i dofinansowania z Ministerstwa Sportu i Turystyki nie powstałyby żaden obiekt sportowy. Kwoty, na jakie województwa pozyskiwały dofinansowania z Ministerstwa Sportu i Turystyki były zróżnicowane, najczęściej wynosiły powyżej 100 tys. natomiast równie często osiągały wartości powyżej 1 mln zł.

Powiaty

W przeprowadzonym badaniu ilościowym udział wzięło 104 przedstawicieli starostw powiatowych. Najczęstszą formą realizacji zadań przez powiaty z zakresu kultury fizycznej jest prowadzenie ewidencji uczniowskich klubów sportowych i stowarzyszeń kultury fizycznej. Starostwa deklarują, iż zadania z zakresu kultury fizycznej realizują w znacznym stopniu we własnym zakresie, natomiast współorganizowanie imprez sportowych o charakterze ponadgminnym najchętniej jest zlecane innym podmiotom. W 73 powiatach realizowana jest aktualna strategia rozwoju, zaś tylko w 7 - strategia rozwoju sportu. Jednocześnie starostwa deklarują, że najczęściej prowadzą monitoring dokumentów aktualnych strategii rozwoju raz do roku, a strategii rozwoju sportu rzadziej niż co dwa lata. Rada Sportu to zespół o charakterze opiniodawczym i konsultacyjnym - powołano ją w czterech województwach a do jej głównych zadań należy opiniowanie budżetu w części dotyczącej kultury fizycznej. Dostrzega się, iż infrastruktura sportowa na poziomie powiatów jest dobrze rozwinięta za wyjątkiem kortów do squasha/ricocheta, a także miejsc do wykonywania street workoutu, kalisteniki czy parkour. Obiektów tych jest relatywnie najmniej, a ich budowa nie jest planowana w najbliższych latach. Mimo tego mieszkańcy i tak wykazują zadowolenie z miejsc do uprawiania sportu. Powiaty oprócz środków własnych na realizację projektów związanych z infrastrukturą sportową najszybciej pozyskują fundusze od Ministerstwa Sportu i Turystyki. W 2016 roku łączne wydatki wszystkich powiatów w Dziale 926 wyniosły 26,8 mln zł z czego większość przeznaczona była na wydatki bieżące. MSiT najczęściej przyznawało dofinansowania na kwotę od 100 tys. do 1 mln zł.

Gminy

W badaniu ilościowym udział wzięło 332 osób reprezentujący gminy wiejskie, 131 przedstawicieli gmin miejsko-wiejskich oraz 122 przedstawicieli gmin miejskich. W związku z deklarowanymi zadaniami realizowanymi w ramach kultury fizycznej dowiedziono, że najczęściej gminy organizują zajęcia sportowe i rekreacyjne oraz organizują współzawodnictwo sportowe. We własnym zakresie gminy najchętniej organizują zajęcia sportowe i rekreacyjne oraz podejmują działania związane z aktywnością fizyczną osób niepełnosprawnych. W zakresie prowadzenia wypożyczalni sprzętu sportowego i turystycznego gminy najczęściej zwracają się do organizacji pozarządowych natomiast w dużej części podmioty prywatne organizują zajęcia gimnastyki korekcyjno-kompensacyjnej. Prawie wszystkie gminy realizują cele aktualnej strategii rozwoju gmin i najczęściej sporządzają monitoring dokumentów raz do roku. Natomiast gminny lub lokalny program rewitalizacji uchwalono w niespełna co czwartej gminie zaś monitoring dokumentów strategicznych w obszarze sportu najczęściej sporządzany jest co dwa lata. W 38 gminach powołano radę sportu, która działa w obszarze opiniowania strategii gminy w zakresie sportu oraz tworzy plany rozwoju bazy sportowej. W gminach najczęściej spotykanymi obiektami sportowymi są przyszkolne boiska do piłki nożnej, siatkówki i koszykówki, ponadto często występującymi obiektami są przyszkolne hale/sale sportowe oraz kompleksy boisk, wybudowane w ramach programu „Moje Boisko - Orlik 2012”. Środki finansowe na realizację inwestycji pozyskiwane są najczęściej z własnych środków, jednak ponad połowa gmin pozyskuje pieniądze z dofinansowania z Ministerstwa Sportu i Turystyki. Jednocześnie połowa gmin twierdzi, że pozyskanie dofinansowania z MSiT jest trudne, zaś druga część uważa, iż nie było takiej

potrzeby lub inne środki finansowe były na wystarczającym poziomie do zrealizowania projektów. Co czwarta gmina wydała na wydatki w Dziale 926 między 100 tys. a 250 tys. zł, a co trzecia powyżej 250 tys. zł. W sumie gminy miejskie w Polsce w 2016 roku wydały 1,178 mld zł, gminy wiejskie 240 mln zł, a gminy miejsko-wiejskie - 813,6 mln zł.

Dominującym sposobem przekazywania mieszkańcom informacji o ofercie sportowo-rekreacyjnej był Internet - wykorzystanie w tym celu oficjalnej strony powiatów bądź gmin. Na terenie województw równie istotne okazały się środki społecznego komunikowania o szerokim zasięgu, czyli prasa, radio, telewizja. Natomiast według badanych osób jst powinny informować mieszkańców o ofercie sportowo-rekreacyjnej poprzez lokalną prasę czy tablice informacyjne.

Opis wyników badania Moduł: Analiza jakościowa

Z przeprowadzonej analizy jakościowej, w której dokonano analizy dokumentów strategicznych dotyczących zaspokajania zbiorowych potrzeb wspólnoty odnoszących się do spraw kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych, wywnioskować można, że m.in. gmina Drwinia i Sędziszów dotożyła wszelkich starań do poprawy infrastruktury sportowo-rekreacyjnej na wskutek czego powstały strefy rekreacji, czyli miejsca aktywnego wypoczynku. Gmina Lubartów skupiła się na tworzeniu produktów turystycznych - przygotowała projekt na długoletniej tradycji Święta Roweru. W działaniach promocyjnych wyróżniło się Miasto Tychy, które w ramach Programu Sportowych Ambasadorów, wyszukuje osoby wyróżniające się w swoich dyscyplinach, związane z miastem a następnie przygotowuje dla nich materiały promujące miasto. Gminy również w swych działaniach wykorzystywały naturalne zasoby i atuty poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego takie jak na przykład: położenie, walory przyrodnicze lub zachowanie dziedzictwa kulturowego. Wszystkie poczynania mają na celu stworzenie odpowiednich warunków do uprawiania sportu, jak również zwróceniu uwagi na fakt jak ważna jest aktywność fizyczna.

Opis wyników badania Moduł: Opinia społeczna

W badaniu opinii społecznej udział wzięło 1067 Polaków. Niespełna co piąty z nich odpowiedział, że uprawia sport regularnie oraz jest bardzo ważnym aspektem w jego życiu. Pozostali uczestnicy badania sporadycznie uprawiają jakąś dyscyplinę sportu uzasadniając to brakiem czasu, stanem zdrowia lub dużą odległością obiektów od miejsca zamieszkania. Jednocześnie mieszkańcy w każdym wieku są zgodni co do tego że infrastruktura sportowa jest dobrze rozwinięta, choć dla seniorów nieco mniej niż dla dzieci, młodzieży i dorosłych lecz z drugiej strony mogłaby być w dalszym ciągu rozwijana. Młodzi ludzie znacznie częściej wybierają wszelką aktywność fizyczną, która ma służyć integracji oraz poprawie samopoczucia. Wybierając obiekty, osoby kierują się wyposażeniem, stanem technicznym, a przede wszystkim odległością. Ankietowani są niezadowoleni z faktu zamykania obiektów przyszkolnych oraz braku miejsc wypożyczenia sprzętów sportowych. Uczestnicy badania, postrzegają siłownie plenerowe jako mało atrakcyjne oraz nieprzydatne, a ponadto uważają, że są skierowane dla starszych osób. Dla ankietowanych całoroczny kryty basen jest istotnym obiektem w miejscu zamieszkania. Mieszkańcy natomiast nie mogą narzekać na brak przyszkolnych boisk do piłki nożnej, siatkówki lub koszykówki.

